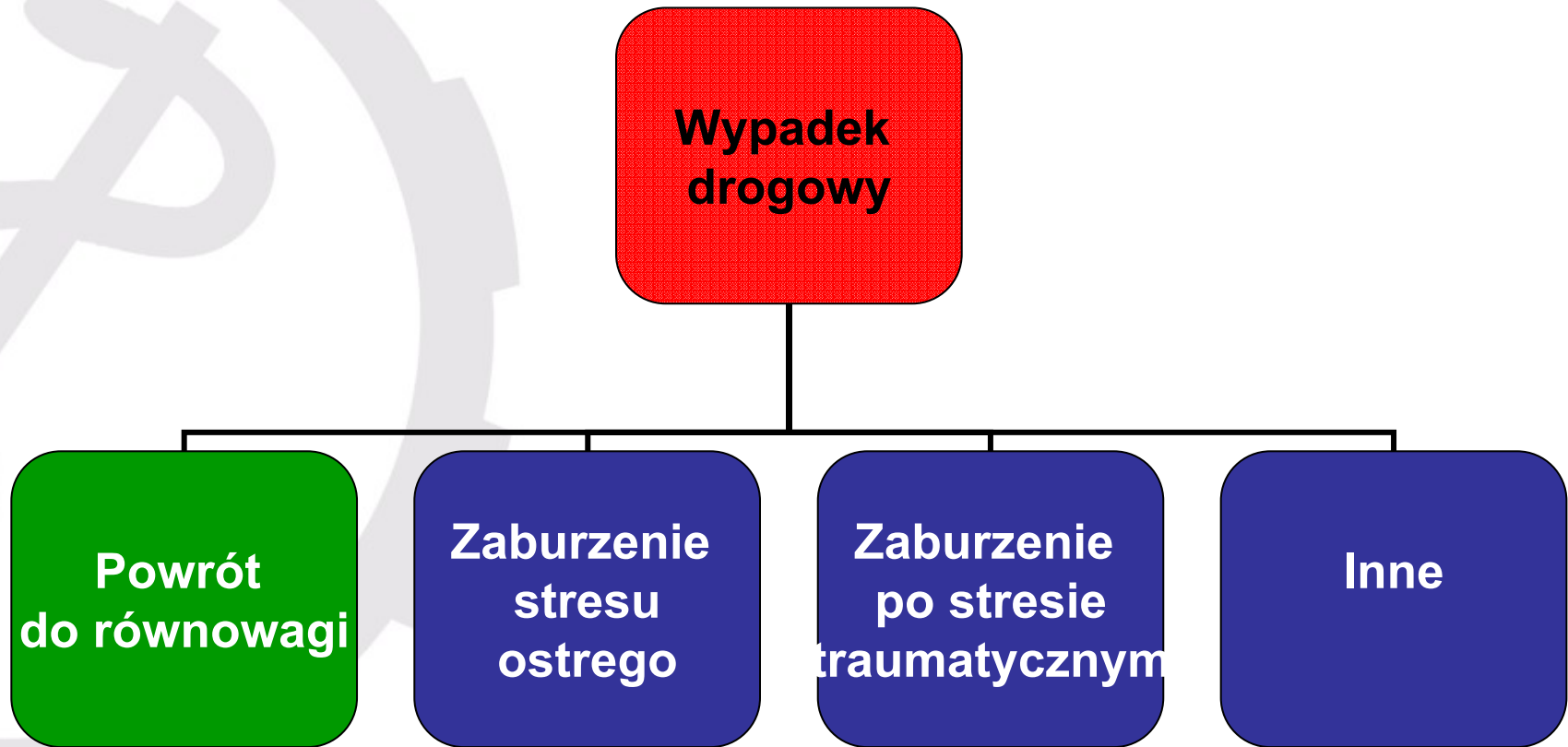

**Kierowcy- sprawcy i ofiary
wypadków drogowych.
Konsekwencje
uczestnictwa w wypadku a
bezpieczeństwo ruchu
drogowego**

**Dorota Merecz
Zakład Psychologii Pracy**

Psychologiczne konsekwencje uczestnictwa w wypadku drogowym

Możliwość zachowań ryzykownych na drodze

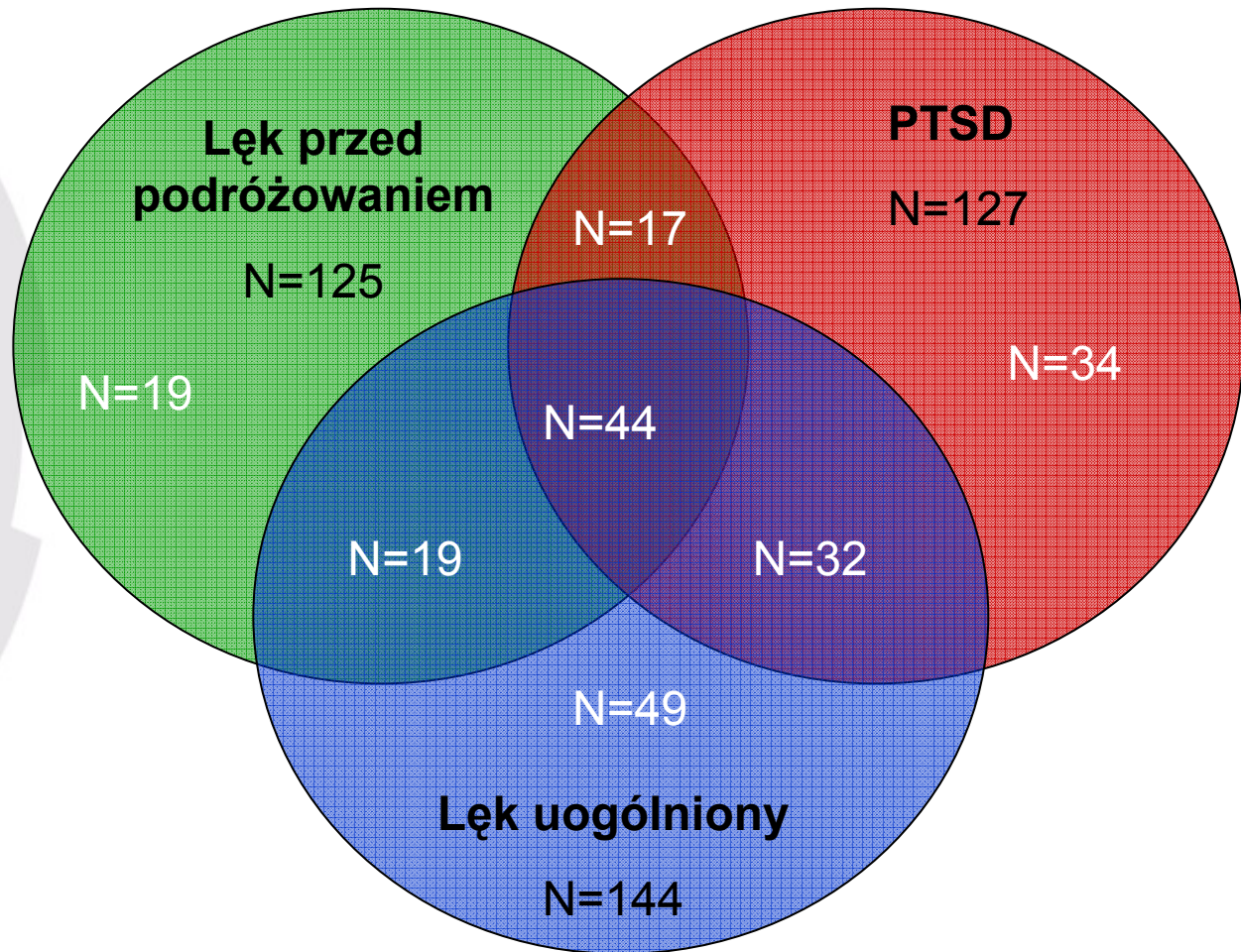
Nieco statystyki

- **Wypadki drogowe to zdarzenia będące wiodącą przyczyną rozwoju PTSD**
- **46% ofiar wypadków drogowych rozwija PTSD**
- **Dodatkowo u 20% występują subkliniczne postaci PTSD (Blanchard, 1994)**
- **U około 40% osób uczestniczących w wypadkach samochodowych rozwija się w okresie miesiąca od wypadku zaburzenie stresu ostrego**

Częstość występowania zaburzeń lękowych w rok po wypadku samochodowym w grupie 1148 osób (Mayou, Bryant, Ehlers, 2001)

W rok po zdarzeniu
PTSD -17%
Lęk uogólniony- 19%
Lęk pp – 16%

ZABURZENIE STRESU OSTREGO (308.3)

- A. Osoba była narażona na zdarzenie traumatyczne spełniające poniższe kryteria:**
 - (1) doświadczyła, była świadkiem zdarzenia, w którym ktoś poniósł śmierć, doznał poważnych obrażeń, lub była tego groźba**
 - (2) reakcję osoby na to zdarzenie charakteryzuje intensywny strach, bezradność lub przerażenie, odraza**
- B. W trakcie przeżywania zdarzenia i po nim pojawiają się symptomy dysocjacyjne**
- C. Zdarzenie traumatyczne jest ponownie przeżywane**
- D. Występuje znaczące unikanie bodźców związanych ze zdarzeniem**
- E. Znaczące symptomy lęku lub wzmożonego pobudzenia**
- F. Występuje klinicznie istotny dystres**
- G. Zaburzenie trwa min. 2 dni, max. 4 tygodnie i pojawia się po zdarzeniu**

ZABURZENIE PO STRESIE TRAUMATYCZNYM (309.81)

- A. Osoba była narażona na zdarzenie traumatyczne spełniające poniższe kryteria:**
 - (1) doświadczyła, była świadkiem zdarzenia, w którym ktoś poniósł śmierć, doznał poważnych obrażeń, lub była tego groźba**
 - (2) reakcję osoby na to zdarzenie charakteryzuje intensywny strach, bezradność lub przerażenie, odraza**
- B. Zdarzenie traumatyczne uporczywie powraca i jest ponownie przeżywane**
- C. Uporczywe unikanie bodźców związanych ze zdarzeniem i ogólne odrętwienie psychiczne**
- D. Utrzymujące się symptomy wzmożonego pobudzenia**
- E. Czas trwania zaburzenia jest dłuższy niż 1 miesiąc**
- F. Zaburzenie powoduje klinicznie istotny distress lub załamanie w życiu społecznym, zawodowym lub innych istotnych obszarach funkcjonowania**

A co ze sprawcami?

- Około 45% sprawców wypadków, w których ktoś poniósł śmierć rozwija PTSD. Dodatkowym objawem jest często bardzo silne poczucie winy.
- 44.2% sprawców znała ofiarę.
- Wśród znanych ofiar -16.7% to członkowie rodziny, a 83.3% to przyjaciele lub znajomi
- 54.4% sprawców czuje się całkowicie odpowiedzialna za wypadek
- 18.2% przyczyn wypadku upatruje w okolicznościach
- 11.7% wini innych
- 15.7% przyznaje, że miało pecha
- Stwierdzono silną dodatnią korelację pomiędzy odpowiedzialnością za wypadek a PTSD
- Stwierdzono silną ujemną korelację pomiędzy obwinianiem innych a PTSD
- 60% sprawców przyznało się do winy przed policją i sądem

A co ze sprawcami?

- 60% sprawców przyznało się do winy przed policją i sądem
- 45.5% przyznało, że otrzymana kara odpowiada przestępstwu
- 36.4% uznało wymierzoną karę jako za ciężką
- 18.2% uważało, że wymierzona kara jest zbyt łagodna
- Ci, którzy sądzili, że wymierzona kara jest zbyt łagodna cierpieli na większe poczucie winy i silniejsze PTSD
- Kierowcy- sprawcy, którzy nie doznali żadnych poważnych obrażeń, są obiektem złości, agresji, oskarżeń i dlatego, a także wobec tego co uczynili czują, że nie mają prawa uskarżać się otwarcie na stres jaki przeżywają.

Te powstrzymywane reakcje są zastępowane silnym poczuciem winy.

To poczucie winy ma dwa wymiary:

1. przekroczenie granic prawa, zwyczaju społecznego
2. wina ocalonego

Ofiary wypadków z łagodnym urazem mózgu

Uraz mózgu:

- Zaburzenia świadomości w czasie zdarzenia (utrata świadomości nie dłuższa niż 30 min)
- Problemy z pamięcią (amnezja potraumatyczna nie dłuższa niż 24 godz.)
- Pomieszanie
- Zaburzenia snu
- Zaburzenia uwagi
- Drażliwość, wybuchy gniewu, labilność emocjonalna

Ofiary wypadków z łagodnym urazem mózgu

- Przez długi czas sądzono, że utrata świadomości podczas zdarzenia traumatycznego jest czynnikiem chroniącym przed rozwojem zaburzeń zdrowia psychicznego. Jednak wyniki badań prowadzonych od połowy lat 90 przeczą tej tezie
- Chociaż czasem trudno jest różnicować objawy wynikające z urazu mózgu od objawów stresu ostrego czy PTSD, celem wielu nowych badań jest dokonanie oceny częstości występowania zaburzeń zdrowia psychicznego po urazach mózgu

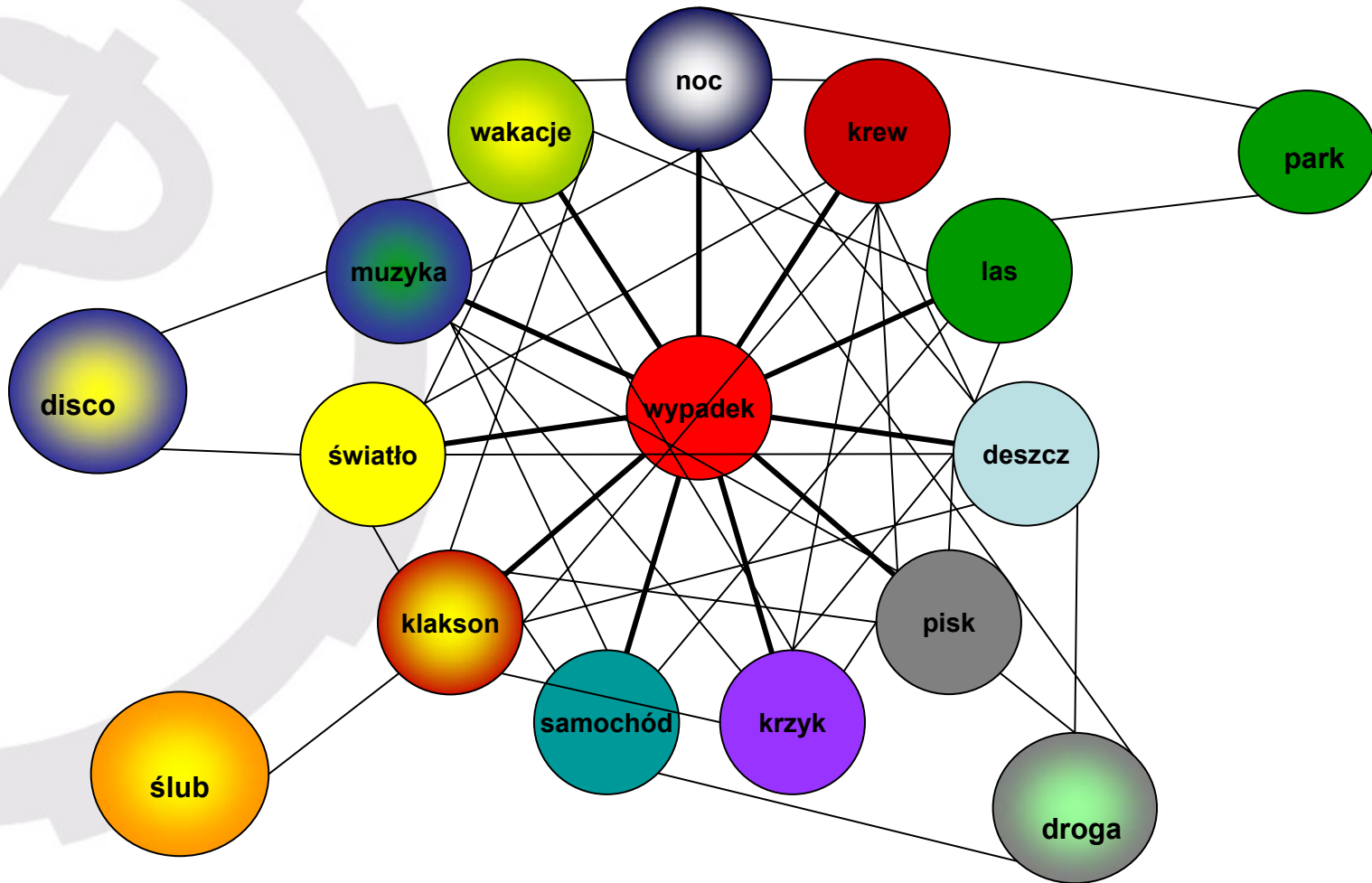
Ofiary wypadków z łagodnym urazem mózgu

- **Bryant i Harvey stwierdzili, że w ciągu 28 dni od wypadku samochodowego u 13.8% pacjentów z łagodnym urazem mózgu wystąpiło zaburzenie stresu ostrego (ASD). Po 6 miesiącach u 23.8% wystąpiło PTSD.**
- **Z grupy, u której wcześniej zdiagnozowano ASD aż 81.8% osób rozwinęło PTSD**
- **Uzyskane odsetki osób z łagodnym urazem mózgu, u których rozwinęło się PTSD zachowują poziom analogiczny do poziomu obserwowanego u ofiar wypadków bez urazu mózgu**

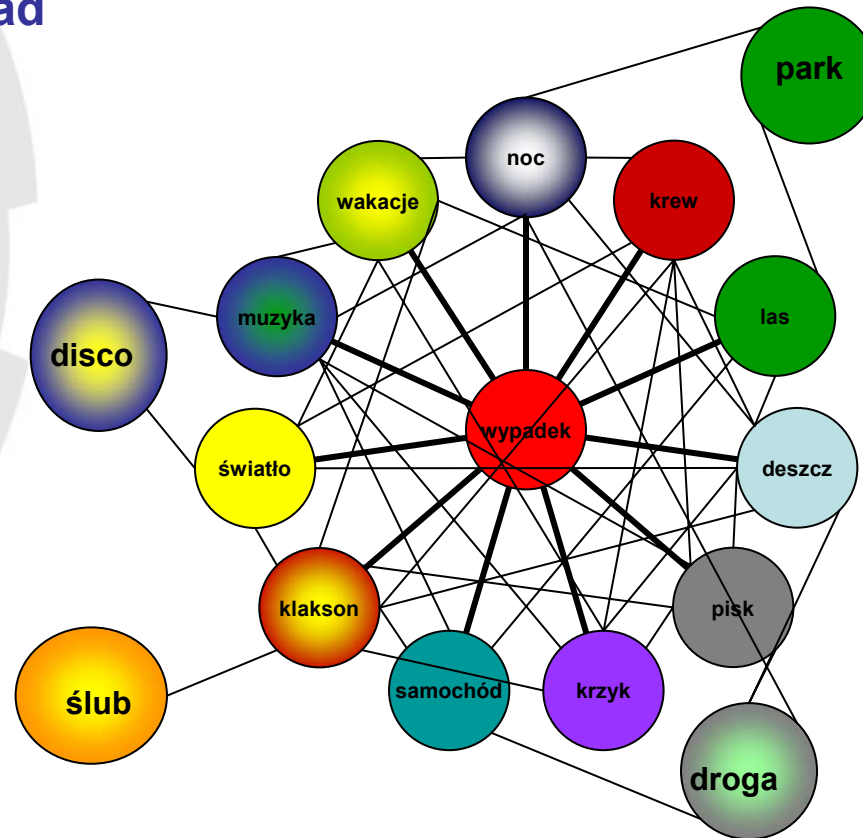
- **Jednym z podstawowych zjawisk, które stanowią tło rozwoju zaburzeń na skutek doświadczeń traumatycznych jest rozwój i podtrzymywanie tzw. sieci strachu (Foa, Rothbaumn)**
- **W przypadku kierowców- ofiar lub sprawców wypadków, aktywowanie, jednego elementu sieci strachu może powodować wzrost ogólnego pobudzenia, pojawienie się intruzji, lęku. Jeśli powyższe zjawiska mają miejsce w trakcie prowadzenia pojazdu mogą prowadzić do zachowań zagrażających bezpieczeństwu ruchu drogowego**

Sieć strachu

Sieć strachu

Każdy z elementów sieci strachu może być potencjalnym czynnikiem spustowym silnej reakcji stresowej, utrudniającej kontrolę nad prowadzeniem pojazdu.

ADAPTACJA EMOCJONALNA

